

דבר העורך

השותה מים לצמא

מים אין בהם טעם: מים הוא סוג משקה מיוחד, שונה בתכלית משאר המשקים, למים אין טעם כלשהו, לא צבע ולא ריח. למים גם אין צורה משל עצמם. הם תמיד מקבלים את הצורה של הכלי או החפץ שבו הם נמצאים.

המים הם כל כך פשוטים, ובסיסיים, מצויים, זולים. הדבר הכי בולט במים, הוא שהוא אחד הדברים הפשוטים ביותר, אבל מצד שני גם הנצרכים ביותר. אמנם אין למים חשיבות בפני עצמם, אולם המים הם בסיס לאינספור דברים בעולם, החל ממזון וכלה בבנייה ותרופות וכדומה.

מבואר במשנה (ברכות דף מד.) השותה מים לצמא מברך "שהכל נהיה בדברו", רבי טרפון אומר "בורא נפשות רבות". ומבואר בשיטמ"ק וקובץ שיטות קמאי (ברכות מד:): בשם חידושי הרא"ה, "לצמא" פירושו שהמים אין זנים את האדם כלל, ולא מועילים המים לשום מזון אחר, כי אם לשבור צמאו, ולכן סובר רבי טרפון שאין לברך על המים שהכל, כי אם בורא תשלום חסרון הבריות.

נפסק להלכה, שמברכים על שתית מים ברכת 'שהכל נהיה בדברו' רק כשצמאים והמים מרווים, אבל אדם שאיננו צמא ושותה מסיבה אחרת, לדוגמא: לוקח תרופה ושותה מים כדי לעזור לכדור לרדת בגרון, אינו צריך לברך על שתיה זו. כי למים אין טעם ואין כל הגנה בשתיה, מלבד להרוות את הצימאון, ואם אינו צמא הרג את הגנה מהמים. אבל אדם ששותה משקה מתוק, גם אם אינו צמא, עליו לברך בגלל שהוא נהנה מהטעם של המשקה.

קעת מובן היטב המבואר בגיליון שלפנינו, כאשר מבשלים את המים עם הירקות, המים מקבלים את ברכת הירקות, כי המים בטלים לדבר שמתבשל בהם, וכביכול הפכו לחלק מאכל הירקות. ואם מתבשלים בירקות עם בשר, כיון שהבשר חשוב יותר המים בטלים לבשר. אך כאשר מבשל במים עם טעם, כבר יש למים חשיבות עצמית של הדבר שמעורב בהם, ואינם בטלים לדבר המתבשל בהם.

בברכת התורה קיבא יוסף לוי

נושא הגיליון

'ברכת מרק עוף'

בשר וירקות מבושלים כאחד

ברכת המרקים: במסגרת הסדרה בנושאי ברכות הנהגין, הגיליון הקודם מספר 423 עסק בנושא 'ברכת מרק וירקות', הנושא בגיליון הנוכחי מספר 424 'ברכת מרק עוף'. נושא הגיליון הבא מספר 425 'ברכת מרק וירקות טחונים'. נושא הגיליון לאחרי 426 'ברכת מרק עם מזונות'.

השאלה: מרק עוף (על ידי עוף שיש בסיר, או על ידי בשר שיש בסיר, או אבקת מרק עוף) שהתבשל יחד עם הירקות, מה ברכת המרק בלי העוף ובלי הירקות, ומה ברכת המרק בלי

ומזוזה בפתחיהן

בעת אשר עיני כל נשאות אל ישומר דלתות ישראל
הננו להודיע לציבור שוחרי התורה והמדקדקים בהלכה
כי בעזרת יתקיים שיעור מעשי ונחוצו עד מאוד

בענין
מקום המזוזה
במשקופי
אלומיניוםעיי הרה"ג ר' מנחם אדרל שליט"א
ראש ביהמ"ד 'אש התורה' - מדיעין עילית

המבצעים שעליו מבדיר משקופי האלומיניום החדשים. השלשלתותן לשיכוב בקיום נעזות מזהה | המבצעים להיבצל ממשותל המצוי בכך | ההלכה המנהג בבתי החרדים. חרדי נמדי, ומדענות | היכן יש להזיח בית מזהה אטום היכן שקוף ברוחא? | ועוד

השיעור יתקיים א"ה, ביום תמישי פרשת בא, ח' שבט תשפ"ד בין השעות 2:00 - 3:00 בבתי הדין ביהמ"ד פינסק קרית רחוב חסדי קרית 1 סנטנת בית ישראל הישלים

השיעור נחוצ מאוד! למתאבלים בירדת החדשת
ולכל הקיבוץ מזהה ברלת אלומיניום בניו שנעניו ביום

שמעו ותודו נבטכם
בברכת התורה

ננו שיעורים מיליים מכללה התמחותית לזכוב לים של תמישי התורה
אם אין מקום אין תורה. מלידת הסיפורים בבנות והם מתמחים קרן נחמת הנחמת שלכם
ועוד נכחה ופני חלק בבנות הסיפורים. רבי זייס וכח"ל 053-332-6004

עוד יודיע
הילכתא
לדעת לחיות כהלכה

ננו שיעורים מיליים מכללה התמחותית לזכוב לים של תמישי התורה
אם אין מקום אין תורה. מלידת הסיפורים בבנות והם מתמחים קרן נחמת הנחמת שלכם
ועוד נכחה ופני חלק בבנות הסיפורים. רבי זייס וכח"ל 053-332-6004

ננו שיעורים מיליים מכללה התמחותית לזכוב לים של תמישי התורה
אם אין מקום אין תורה. מלידת הסיפורים בבנות והם מתמחים קרן נחמת הנחמת שלכם
ועוד נכחה ופני חלק בבנות הסיפורים. רבי זייס וכח"ל 053-332-6004

מברך 'שהכל' על המים. מאידך כתב **בפתחי הלכה** (עמוד שלד) שאם יש בו רק מעט בשר לא הפסיד המרק את ברכת הירקות.

ולדעת הגר"צ **ובר שליט"א** (שיעורי ברכות, ובהוראה לרבני הילכתא), יתכן שהיינו רק כאשר מורגש היטב טעם הבשר שהבשר הוא העיקר, אבל אם הכניס רק חתיכה קטנה של בשר, לא משתנה ברכת המרק.

ומדייק **בבבני ישפה** (שו"ת חלק ב סימן טו ענף ד) מלשונות הפוסקים, שהבשר עיקר לא בגלל שהוא חשוב, אלא בגלל שיש לו טעם חזק יותר מהירקות, ולכן מסיק שהדין שהבשר עיקר הוא רק כאשר הבשר מכניס טעם חזק במרק.

עצמות עוף: והסתפק **בשערי הברכה** (פרק יז הערה פה) מה הדין בעצמות עוף או בשר, שהדרך לבשלם במרק, האם נחשב כמו שהתבשלו עם בשר. כי מצד אחד הפוסקים הדגישו את החשיבות של הבשר, ובעצמות אינו חשוב, אולם מצד שני משמע שתלוי בטעם החשוב של הבשר, ואם כן הוא הדין בעצמות.

2. מים עם טעם

תלוי בסוג המים: הקשה ה**ט"ז** (סימן רה ס"ק ה) מדוע באגוז מטוגן בדבש מברך העץ כברכת האגוז, ולא כברכת הדבש, ואילו במי שלקות עם טעם של בשר, מברך 'שהכל' ולא 'האדמה'. ותרץ שאגוז יש לו טעם עצמי ואינו בטל מחמת הדבש, אבל במים שאין להם טעם עצמי כי אם מה שקיבלו מן הבשר, הולכים אחר הבשר. ומכח זה מחדש הלכה, שאם בישל ירקות בחומץ או בארשט-חמיצה, אין מברך עליהם כדין מי שלקות, אלא כברכת המשקה, כיון שיש לחומץ והבארשט טעם עצמי.

החיי אדם (חלק א כלל נב סעיף ה) וה**מאמר מרדכי** (סימן רה ס"ק ב) תמהו שלא מובן קושית ה**ט"ז**

לדמות אגוז למרק.

ומבאר **הפרי מגדים** (משבצות זהב סימן רה ס"ק ה) שהוקשה ל**ט"ז** (סימן רב ס"ק ט, סימן רה ס"ק ה) בדין 'מי שלקות', מדוע מברך 'האדמה' כברכת הירקות שהם המיעוט, ולא מברך 'שהכל' שהרי המים הם הרוב. ועל זה השיב, שטעם הירק במים הוא העיקר, מכיון שאין למים טעם עצמי.

העוף יחד עם הירקות, ומה ברכת המרק עם העוף והירקות, ומדוע?

פירוט באופנים הבאים; כשהכניס לסיר עוף, ירקות, אבקת מרק, תבלינים, מעט או הרבה, בבת אחת או בזה אחר זה.

חלק א'

אוכל רק את המרק

1. מים בלי טעם

מרק בשר שלא התבשלו בו ירקות: מרק שיש בו רק בשר בלי ירקות, בוודאי ברכתו 'שהכל', כמבואר בבירייתא המובאת בגמ' (ברכות דף לו. מ: נדרים דף נה:). על המלח ועל הזמית ועל כמהין ופטריות מברך 'שהכל'. ולגירסת **רבינו יונה** (ברכות דף כח: מדפי הרי"ף) כתוב 'ועל הזמית', ומפרש בשם **הערוך** (ערך זמית) שהמרק נקרא זומית, שכן בלשון יון קוראים למרק זומי. הברייתא מובאת להלכה ב**שו"ע** (סימן רד סעיף א), 'ועל המרק' מברך שהכל, וכתב **בביאור הגר"א** (ס"ק ד) שמקורו מהערוך שבלשון יון קוראים למרק זומין.

וביאר **הדברי חמודות** (על הרא"ש ברכות פרק ו אות נב) ו**המגן אברהם** (ס"ק ג, וציין לדברי חמודות), ו**הבאר היטב** (ס"ק ג), ו**המשנ"ב** (ס"ק ו), שהכוונה למרק של בשר, שכל המרק ברכתו 'שהכל', אבל במרק של פירות וירקות, נחלקו בזה **הרשב"א** ו**הרא"ש** והוא **בשו"ע** (סימן רב סעיף י יא), האם ברכת המרק 'האדמה' או 'שהכל'.

מרק בשר שהתבשלו בו ירקות:

לגבי מרק עם בשר וירקות, כתב **הטור** (סימן רה) בשם אביו **הרא"ש** (לא נמצא ברא"ש לפנינו), הובא **בדברי חמודות** (שם), וכן נפסק ב**שו"ע** (סימן רה סעיף ב), מי שלקות שברכתם 'האדמה', היינו רק כאשר התבשלו בלי בשר, אבל באופן שהתבשלו עם בשר, ברכתן 'שהכל'. טעם הדין מבואר **במגן אברהם**

(ס"ק ז) ו**בשו"ע הרב** (סימן רב סעיף יד) ו**במשנ"ב** (ס"ק יג) כי הטעם של הבשר במרק הוא עיקר וחשוב יותר. ולכן מרק ירקות שהתבשל עם בשר, ואוכל את המרק בלי ירקות, מברך 'שהכל'.

מעט: וכתב **בברכת הבית** (שער ו סעיף ח) שאפילו אם נתן רק מעט בשר, אם נרגש היטב טעם הבשר במים מברך 'שהכל', והוא הדין אם נתן שומן במים ויש במרק טעם שומן,

יט וס"ק (כ פוסק את הדין של הט"ז והחיי אדם, שהדין לברך 'האדמה' על מרק ירקות הוא רק במים שאין להם טעם עצמי, אך אם יש למים טעם עצמי כמו חומץ או קוואס, ובישל בהם ירק, אין מקבלים את ברכת הירקות, ומברך עליהם 'שהכל' כברכת המים. ולמרות שהאליה רבה מסתפק בדין זה, מכל מקום עדיף לברך 'שהכל', כי בברכת שהכל בוודאי יוצא בדיעבד.

משקה האדמה: ממשיך המשנ"ב, שהוא הדין במקרה הפוך, שהמשקה ברכתו 'האדמה', כגון בארש"ט (חמיצה) שהוא מי שריית סלק, שבישל בהם ירקות עם בשר, ושיתה את המרק לבד, אינו מברך 'שהכל' בגלל טעם הבשר שנקלט בו, אלא 'האדמה' כברכת המשקה, כיון שיש למשקה טעם עצמי בלי הבשר.

ובעצם קשה, דהרי האליה רבה חולק על הט"ז, ומדוע יברך האדמה, ואין כאן את הנימוק הקודם שברכת 'שהכל' פוטר בדיעבד, כי הרי 'האדמה' אינו פוטר 'שהכל'? ולכן חידש המשנ"ב, שיתכן שהאליה רבה מודה בבארשט מטעם אחר, שהרי בבארשט היה לפני כן מי שלקות, ולא מסתבר שבגלל שבח הרוטב בקליטת טעם הבשר יגרע ברכתו. ומכל מקום יותר טוב לברך 'האדמה' על מעט ירק בתחילה.

מרק בשרי: המשנ"ב (סימן רה ס"ק יג) פוסק, מרק ירקות שהיה דינו לברך עליו האדמה, אם התבשל עם בשר ברכתו 'שהכל', כי טעם הבשר חשוב ועיקר יותר.

על פי דברי המשנ"ב (ס"ק יב וס"ק יג), כתב הג"ר משה פיינשטיין זצ"ל (אגרות משה אורח חיים חלק א סימן פא), שכל מה שכתב המשנ"ב שאם בישל מרק ירקות עם בשר ברכתו 'שהכל', היינו רק באופן שבישל ירקות עם בשר ביחד, ולכן הבשר גובר ומברך 'שהכל'. אבל אם בישל ירקות לבד וקיבלו המים את ברכת הירקות, ואח"כ בישל בהם בשר, אין סברא שהמרק יגרע מברכת 'האדמה' שכבר היה עליו, על ידי הטעם בשר שהתחדש בו כעת (וכמבואר סברא זו בשער הציון ס"ק כ). ועוד, שהרי הט"ז נימק שלא נסתלק דין הברכה, כיון שיש בו טעם עצמו שקלט מתחילה לפני הבשר.

ולכן פשוט להלכה כפי שהכריע המשנ"ב כדעת הט"ז שברכתו 'האדמה'. והרוצה להחמיר, יברך על מאכלים אחרים 'האדמה' ו'שהכל'. ומה שכתב בשער הציון (ס"ק כ) שיותר טוב לברך 'האדמה' על מעט ירק, לא הועיל אם לא

[וכן לגבי יין ושיכר מבואר ב**שו"ע** (סימן רב סעיף א), הולכים אחר הרוב, כיון שיש בו טעם ניכר].

וכתב הפמ"ג, שלפי זה ביאר הט"ז בירקות ובשר שהתבשלו ביחד, למרות שנרגש טעם הירקות במרק, לא מברכים על המרק כברכת הירקות, שטעם הירקות בטל במים, כי הבשר נתן במים טעם יותר חזק, והירקות עצמם הם מיעוט במים, והמרק הוא הרוב ויש לו טעם בפני עצמו, ואינו בטל לירקות. ולכן גם ירקות שהתבשלו בחומץ ובארשט, מברכים כברכת המשקה אפילו בישלם עם בשר, כי הוא הרוב ויש לו טעם בפני עצמו.

באליה רבה (סימן רה) מפקפק בתירוץ של הט"ז, ומחלק באופן אחר, שדבש טפל לאגוז, ואילו בשר הוא עיקר, וכן הירקות עיקר, כלפי החומץ או הבארש"ט שבישלו בהם.

השתנה הטעם: אותו דין מטעם אחר, כתב החיי אדם (חלק א כלל נב סעיף ה) שהדין של מרק ירקות הוא רק בבישל מים עם ירקות בלבד, אבל אם בישל בו גם בשר או מאכלים אחרים בנוסף לירקות, עיקר הטעם של המים הוא מהבשר, והשתנה הרבה טעם הירקות והפירות, ולכן ברכתו 'שהכל'. ולגבי משקה חריף שמעורב בו טעם של פירות, מברך 'שהכל', כי עיקר הטעם הוא המשקה החריף. בישל ירקות בחומץ או בבארשט, כיון שהשתנה טעם הירקות מברך על הרוטב שהכל.

יש לציין **שהערוך השלחן** (סימן רב סעיף לג) יש לו הבנה מחודשת בדברי הט"ז, וכתב כלל בדבר, שהתנאי לברך 'האדמה' על מי שלקות, הוא רק אם לא הוסיפו שום דבר חוץ מהירקות והמים, ויש בהם רק את הטעם של הירקות, אך אם יש במרק עוד טעם חוץ מהירקות, מברכים על המרק 'שהכל'. והגדיר זאת **הגרש"י שטיצברג שליט"א** (בספרו שערי הברכה, ובהוראה לרבני הילכתא) שדין מי שלקות נאמר רק כשיש בו טעם אחד בלבד, ואם יש בו טעמים מעורבים אין בזה דין מי שלקות.

3. ההכרעה למעשה

משקה שהכל: המשנ"ב (סימן רה ס"ק יב, שער הציון ס"ק

יברך גם על בשר 'שהכל', ואולי גם כוונת השער הציון שיברך תחילה שתי ברכות.

4. עם אבקת מרק

תקירה: זה ברור שמרק על בסיס אבקת מרק אין ברכת האדמה אלא שהכל, והשאלה כאשר יש הרבה ירקות במרק שמספיק כדי להפוך את המרק להאדמה, והוסיף בבישול אבקת מרק, האם האבקת מרק מקלקל, מכח הדין של בשר שנתבשל עם הירקות, או מכח הדין של מים עם טעם עצמי שאפילו אם התבשל עם ירקות ברכתו 'שהכל', או דלמא דינו כמו תבלינים כגון מלח ופלפל שהמטרה היא רק לחזק את הטעם ולכן מכניסים אותו בדרך כלל רק בסוף הבישול, ואם כן נשאר בהם הדין של מי שלקות מחמת הירקות.

אם נניח שאבקת מרק יכול לקלקל את הדין של מי שלקות, האם זה רק כאשר מכניס את האבקת מרק בתחילת הבישול, אבל לפי מה שבדרך כלל מכניסים את האבקת מרק רק בסוף הבישול אינו מגרע את הדין של מי שלקות.

בשערי הברכה (פרק יז הערה פה) ציטט

מחלוקת פוסקי זמננו, האם מרק ירקות עם אבקת מרק, ברכתו 'שהכל' או 'האדמה'. וציטט את הפסקי תשובות (סימן רב הערה 146) שתלוי בכמות, שאם יש כמות גדולה של אבקת מרק ברכתו שהכל, אבל אם יש רק כמות קטנה של אבקת מרק ברכת המרק 'האדמה' כמו שמכניס מלח ופלפל.

האדמה: בספר מאיר עוז (חלק ט עמוד

323) תיאר בפרוטרוט את הרכיבים של אבקת מרק, והביא בשם הג"ר יצחק זילברשטיין שליט"א שמברך 'האדמה' על מרק ירקות, למרות שהוסיף בו אבקת מרק.

שהכל: ולדעת הג"ר בן ציון אבא שאול זצ"ל (אור לציון

חלק ב פרק יד אות לא) כאשר מכניס למרק ירקות אבקת מרק, אין הירקות נותנים את כל הטעם במרק שיש גם את הטעם של האבקת מרק, ולכן ברכתו שהכל. לדעת הגר"ש ואזנר זצ"ל (חלק ד סימן כג אות ד, הובא בשערי הברכה, ובמאיר עוז) על מרק עם אבקת מרק מברך 'שהכל', ולכאורה אין הכרח מדבריו שדיבר על אבקת מרק, גם באופן שיש בו ירקות.

תלוי בכמות: ולדעת הגר"צ ובר שליט"א (שיעורי ברכות,

ובהוראה לרבני הילכתא), לגבי מרק ירקות עם אבקת מרק בלי בשר, תלוי בכמות, שאם הכניס כמות גדולה וחשובה של אבקת מרק ומורגש במרק טעם חזק אין המרק מקבל דין של

מי שלקות, וברכת המרק 'שהכל', אבל אם הכניס רק כמות קטנה של אבקת מרק כמו שמכניסים תבלין למרק, ועיקר הטעם מהירקות, המרק מקבל את הטעם של הירקות וברכתו 'האדמה'.

חלק ב'

5. מרק עם ירקות בלי בשר אוכל את המרק עם התוספות

הקדמה: בגיליון הקודם התבאר, שמרק ירקות גם לשיטות הסוברות שברכתו 'שהכל', אם אוכלו יחד עם הירקות מברך 'האדמה' כיון שטפלים לירק. ויש שחילקו על פי המשנ"ב בין הרבה ירקות לקצת ירקות. וכעת החקירה במרק שהתבשל עם ירקות ובשר, שלכל הדעות ברכת המרק 'שהכל', מה הדין כשאוכלו עם הירקות בלי הבשר האם מברך רק 'האדמה', או גם 'שהכל'.

דברי הפוסקים: התהלה לדוד (סימן רה ס"ק ב), בתחילה

צייד שבאופן זה צריך לברך על הירקות 'האדמה' ועל המרק 'שהכל', כיון שיש טעם בשר במרק אינו בטל אגב הירקות. אולם דייק מדברי השו"ע הרב (סימן רב סעיף יד) שרק אם שותה את המרק בפני עצמו מברך עליו 'שהכל', מדויק שאם אוכלו עם הירק, נפטר בברכת הירק, והניח בצ"ע.

וכן מפורש במשנה ברורה (סימן רה

ס"ק יג), שכל הדין שמי שלקות עם בשר ברכתו 'שהכל', היינו רק כשאוכל את המרק לבד, אבל אם אוכל יחד עם הירקות, מברך רק 'האדמה' על הירק ופוסט את המרק שנעשה טפל לירק.

ולדעת הג"ר בנימין זילבר זצ"ל (אז נדברו חלק יג סימן לו תשובה ב) למרות שהעוף נותן טעם עיקרי במרק, בכל זאת המרק נעשה טפל לירק ונפטר בברכת האדמה, כי המשקה בא ללפת את המאכל, והמרק בא להטעים את הירקות ולכן המרק נפטר בברכת הירק.

מאידך לדעת הג"ר יעקב מאיר שטרן שליט"א (מבית לוי

קובץ יחד עמוד קה), על פי השבט הלוי (חלק ז סימן כז אות ג), עיקר סברת המשנ"ב שנעשה המרק טפל לירק, ואם כן באופן שמכין בפירוש על כל מין לחוד, יברך שתי ברכות, על הירק 'האדמה' ועל המרק 'שהכל', שהרי עיקר החשיבות הוא במרק, ועל פי רוב יאכל המרק גם בלי ירקות, ולא יאכל

וכתב **בהלכות יום ביום** (ברכות חלק ג פרק ב אות ה) הערה (51), שהיינו רק כשאוכל מהירק כמות חשובה, ורצונו באכילת הירק עצמו למזון ושובע, ולא רק חתיכה אחת לברך עליו, כיון שעיקר כוונתו לבשר.

שתי ברכות: ולפי זה, האוכל מרק עם ירקות ובשר, במברך שתי ברכות, האדמה על הירק, ושהכל על הבשר, שהירק אינו טפל לבשר. והרוטב אפילו באופן שברכתו 'האדמה' נעשה טפל לבשר, ואפילו באופן שברכתו 'שהכל' נעשה טפל לירקות. [והיינו באופן שמופרד וניכר לעין בשר / ירקות / מרק, כי אם נעשה בתערובת אחת ועולה בכף אחד, חוזר לכללים הרגילים שמברך ברכה אחת, לפי הרוב, או לפי החשוב].

7. שיטות בברכת המרק

מרק חם: לדעת הג"ר **ניסים קרליץ זצ"ל** (חוט שני ברכות עמוד רטו) אם דעתו לאכול מרק, כגון ביום קר, או שהוא צמא, לפעמים גם המרק זה העיקר. [ולכאורה כוונתו שיצטרך לברך שתי ברכות].

ולדעת הג"ר **בן ציון אבא שאול זצ"ל** (אור לציון חלק ב פרק יד אות לא, הערה לא), וכעין זה לדעת הג"ר **עובדיה יוסף זצ"ל** (חזון עובדיה) חתיכות עוף או בשר גדולות, אינם בטלות למרק, ומברך עליהם בנפרד, ואם הם קטנות, דינם כדיון הירקות, ואם הם מרובים על הירקות, מברך שהכל נהיה בדברו, ואם הירקות מרובים, מברך בורא פרי האדמה. [ועוף או בשר הנתון במרק אינו בטל למרק, ומברך עליו בנפרד, אלא אם כן החתיכות קטנות, שאז דינם כדיון ירקות במרק].

ולדעת הג"ר **מאיר סירוטה שליט"א** (בהוראה לרבני הילכתא), ברכת מרק ירקות 'האדמה' כדיון מי שלקות ולא מצינו הגבלות בפוסקים בחוזק הטעם של הירקות במרק. אם הכניס במרק ירקות בשר כדי לתת טעם במרק ברכת המרק שהכל, כי הבשר חשוב ועיקר, ואין הבדל בכמות הבשר. למרות שברכת המרק שהתבשל עם בשר שהכל, אם אוכלו יחד עם ירק בלי בשר, נעשה טפל לירק ונפטר בברכת 'האדמה' שבירך על הירק. ולגבי מכניס במרק ירקות אבקת מרק בוודאי שאין לאבקת מרק חשיבות של בשר להפוך לעיקר, ויש להסתפק האם דינו כמשקה שיש לו טעם מוקדם שאין בו דין מי שלקות, או דינו כתבלין בעלמא, וצ"ע.

הירקות בפני עצמן בלי המרק.

וכתב **בוזאת הברכה** (עמוד 119, מעיין הברכה פרק ח אות לה-לו, וכן כתב בספר ותן ברכה פרק כג הערה לב-לג) בשם הגר"ז **אויערבאך זצ"ל והגר"צ ובר שליט"א** שחידשו פשט במשנ"ב, שכל הדין שהמרק בטל לירק היינו רק ב"מרק ירקות" שהכניסו בו גם בשר, שבעיקרון היה ברכתו האדמה אלא שהבשר גובר כי הוא עיקר, ולכן כאשר אוכל גם את הירק בלי בשר המרק בטל לירק. אבל ב"מרק עוף" שיש כמות גדולה של עוף מול כמות קטנה של ירקות, למרות שמכיל גם ירקות העוף הוא העיקר, ואין המרק בטל לירק ומברך עליו שהכל.

ולגבי הירקות במרק עוף, הוסיף בוזאת הברכה על פי דברי הגר"ז **אויערבאך זצ"ל והגר"ש אלישיב זצ"ל**, שבדרך כלל עיקר כוונת האוכל למרק, והירקות נאכלים ללפת להוסיף טעם במרק, ולכן הירקות נפטרים בברכת המרק. אבל אם עיקר כוונתו באכילת הירקות למזון ולשובע, אינם בטלים למרק ופירדים ויברך על כל אחד את ברכתו הראויה. על הגזר 'האדמה', ועל המרק 'שהכל'.

וכתב **באבני ישפה** (שו"ת חלק ב סימן טו ענף א) שתלוי מה הוא עיקר אכילתו, שאם בא לאכול ירקות והמרק רק בא להרטיב את הירקות, הירקות הם העיקר ופוטרים את המרק כמבואר במשנ"ב. אבל

אם בא לאכול את המרק, אלא שיש שם ירקות להטעים את אכילת המרק, אין המרק טפל כי הוא עיקר האכילה.

6. מרק עם ירקות ובשר

רוטב טפל לבשר: כתב **המשנה ברורה** (סימן רה ס"ק יב) שגם באופן שברכת המרק האדמה, אם אוכל את המרק יחד עם הבשר, יותר טוב לברך על הבשר שהכל, ויכין לפטור גם את הרוטב, כי מסתבר שאם אוכל את הרוטב עם הבשר, נעשה הרוטב טפל לבשר.

ירק אינו טפל: עוד מבוואר **בפרי מגדים** (אשל אברהם סימן רה ס"ק ז), ו**במשנ"ב** (סימן רה ס"ק יג) שהירק עצמו אינו בטל וטפל לבשר, כיון שבא למזון ושובע.

משיב כהלכה

ההגרלה השבוע על 100 שקל מזומן הזוכה בהגרלת גיליון 423 בסך 100 שקל מזומן האברך החשוב הר"ר ישראל ברסלוער שליט"א כולל עטרת שלמה' מודיעין עילית

שאלה: מה מברכים על מרק ירקות טחון, ומדוע?

ביאור הדינים באופנים הבאים; ניכר צורתן מעט, לא ניכר כלל, דרכו בריסקו, אין דרכו בריסקו, מרק אפונה שנימוח מאיליו, מרק ירקות שריסק את הירקות בבלנדר, נשאר חתיכת ירק שלם במרק.

מקורות: גמ' (ברכות דף לח), תרומת הדשן (סימן כט) שולחן ערוך (סימן רב סעיף ז), משבצות זהב (סימן רב ס"ק ז), נשמת אדם (כלל נא סעיף ח), בן איש חי (פינחס שנה א סימן ג), תהילה לדוד (סימן רב ס"ק ז), משנה ברורה (ס"ק מב-מד), שו"ת דברי יוסף (סימן יד), וזאת הברכה (עמוד 119 404), שאלת רב (חלק א עמוד רפא), מבית לוי (חלק טו עמוד נה), פסקי תשובות (סימן רה אות ו), שערי הברכה (עמוד תה).

במדור זה מופיעה שאלה בנושא הגיליון הבא, כל מי ששולח תשובה נכונה נכנס להגרלה. ההגרלה על דעת רבני הילכתא ולפי החלטתם הבלעדית התשובות המובחרות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב.

כבדי להשיב ולהכנס להגרלה, מספיק לעיין במראה מקום אחד! נא לשלוח את התשובות עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתגיע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בצירוף פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד), באחת מהאפשרויות הבאות:

1. בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולח 4
2. בעמודות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' - 'עומק הפשט'
3. בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
4. בפקס מספר 1532-6507823
5. במייל 5047867@gmail.com

המדור הוקדש

לרפואת הילד יניק וחכים כמר צבי אריה בן חיה בתיה שיחי' לרפו"ש בתוך שאר חולי ישראל אמנו

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- מרק בשרי:** מרק ירקות שביקרו ברכתו 'האדמה', אם הכניס במרק בשר לטעם, טעם הבשר עיקר ומבשר עליו 'שהכל', [ונחלקו האם תלוי בחשיבות הבשר, או בטעם החזק של הבשר]. אבל אם הכניס את הבשר בסוף הבישול לא מגרע את ברכת האדמה.
- טעם עצמי:** רק מים בלי טעם מקבלים בבישול את ברכת הירקות, אבל מים שיש להם טעם עצמי לא מקבלים את ברכת הירקות, וברכתם כברכת שהיתה מתחילה.
- אבקת מרק:** מרק עם אבקת מרק בלבד, בוודאי ברכתו שהכל. מרק ירקות עם אבקת מרק התחבטו הפוסקים, האם ברכת המרק שהכל או האדמה. ויש שחילקו בין כמות קטנה של אבקת מרק שברכת המרק האדמה, לכמות גדולה של אבקת מרק שברכת המרק שהכל.
- טפל:** מרק בשרי שברכתו 'האדמה' ואוכלו עם הבשר, נעשה טפל לבשר ונפטר בברכת 'שהכל'. מרק שברכתו 'שהכל', שאוכלו עם הירקות, נעשה טפל לירק ונפטר בברכת 'האדמה'.
- מרק עוף:** יש אומרים שרק במרק ירקות עם בשר המרק בטל לירק, אבל במרק עוף עם ירקות אין המרק בטל לירק, כי יש במרק טעם חשוב. אם יש בו רק מעט ירקות ללפת את המרק, הירקות נפטרים בברכת המרק, אם יש בו הרבה ירקות לשבוע במרך שתי ברכות.

עדכוני הלכה

שפתים יבשות

זריזות: בימים אלו בעיצומו של החורף, אצל אנשים רבים כתוצאה מהקור והאוויר היבש, נהיה יובש וחתכים בידים ובשפתיים וכדומה. ישנם שמגרדים או תולשים את דלדולי העור שנוצרים מהיובש.

חשוב להתרגל לא לגרד את העור עם הפה, כי עלול להגיע לכמה חששות בהלכה; א. מצד איסורי שבת, שאם מתרגל לתלוש את חתיכות העור שנופרדו, הוא עלול לעשות כך גם בשבת בלי לשים לב. ב. מצד איסור אכילת בשר אדם, שיש פוסקים שאוסרים (מדאוריתא, מדרבנן, מגזירה) לאכול עור אדם חי, ואם כן שתולש בפיו את העור עלול לבלוע את העור.

נושא הגיליון הבא:

'ברכת מרק ירקות טחון'

טלו חלק בזיכוי הרבים העצום, והשתתפו בהוצאות הגיליון הבא

הגיליון נועד לעזור את לב הלומדים, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

לזכרון עולם בהיכל ד'

הגיליון הנוצח והוקדש לע"נ משגיח רישיבת לייקווד יצ"ו הגאון הצדיק רבי מתתיהו חיים ב"ר יעקב סלומון זצ"ל נלב"ע כ"ב טבת תשפ"ד ת.נ.צ.ב.ה.

הילכתא

לדעת לחיות כהלכה

גיליון שבועי עומק הפשט
שיעורים יומי עיון
בית הוראה טלפוני
ביורוי הלכה אקטואליים
קו מידע הלכתי
חוברות הדרכה

מכון הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי בית הוראה מערכת הגיליון

קו מידע הלכתי

02-5377-085

5047867@gmail.com לקבלת הגיליון במייל:

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...